

KINGA KOPEĆ

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

kingakopec68@gmail.com

Mieszczanie kontra książę. Bunt Wójta Alberta i jego wpływ na zmianę władz miejskich Krakowa

Burghers versus the Duke. The Rebellion of Vogt Albert and Its Impact on the Change of Municipal Authorities in Kraków

.....

The Rebellion of Vogt Albert, which took place in early 14th-century Kraków, was a manifestation of growing tensions between the burgher class – predominantly of German origin – and the ducal authority represented by Władysław the Elbow-high (Łokietek). The outbreak of the conflict was driven not only by political ambitions to preserve the city's autonomy but also by cultural differences and the economic interests of Kraków's townspeople. Albert, who held the hereditary office of vogt, led the opposition that supported efforts to place the King of Bohemia, Wenceslaus II, on the throne in Kraków. The rebellion ended in failure for the townspeople. In response, Władysław Łokietek imposed repressive measures aimed at strengthening royal power in the city and curbing the influence of German settlers in Polish territories.

Keywords

Rebellion of Vogt Albert, Władysław the Elbow-high, townspeople of Cracow, office of the vogt, Cracow

.....

Bunt Wójta Alberta, który miał miejsce na początku XIV wieku w Krakowie, był manifestacją narastającego napięcia między mieszczaństwem, w dużej mierze pochodzenia niemieckiego, a władzą książęcą reprezentowaną przez Władysława Łokietka. Przesłanką do wybuchu konfliktu były nie tylko dążenia polityczne do zachowania autonomii miasta, lecz także zróżnicowanie kulturowe i interesy ekonomiczne krakowskich mieszczan. Albert, sprawujący urząd wójta

dziedzicznego, stanął na czele opozycji, która wspierała dążenia do obsadzenia na tronie w Krakowie, króla Czech, Wacława II. Bunt zakończył się niepowodzeniem dla mieszczan. Władysław Łokietek zastosował wobec nich represje, mające na celu umocnienie władzy monarszej w mieście oraz ograniczenie wpływów osadników niemieckich na ziemiach polskich.

Słowa kluczowe

Bunt wójta Alberta, Władysław Łokietek, mieszczanie krakowscy, urząd wójta, Kraków

.....

XIV wiek w historii miasta Kraków stanowi początek przełomowych zmian. To tutaj po ponad 180 latach trwającego rozbicia dzielnicowego ponownie narodzi się stolica odrodzonej monarchii pod wodzą Władysława Łokietka. Droga, do objęcia rządów, nie należała do łatwych. Książę musiał zmierzyć się z silną opozycją wewnętrzną oraz zagrożeniem ze strony Krzyżaków i Czechów. Niewiele wiemy o losach młodego księcia po 1300 roku. Późniejsze źródła podają, iż udał się do papieża Bonifacego VIII, aby szukać wsparcia w obliczu zagrożenia ze strony czeskiego władcy, lecz najprawdopodobniej przebywał w tym czasie na Węgrzech¹. Elita małopolska widziała w księciu kandydata idealnego i próbowała wykorzystać okazję do zmiany rządów na tronie krakowskim. Odpowiadał on również nowemu królowi Węgier, Karolowi Robertowi². Przy wsparciu wojsk możnowładców węgierskich, udało mu się opanować Wiślicę oraz ziemię sandomierską. Rok 1305 stał się przełomowy dla Łokietka, ponieważ to wtedy, w wieku zaledwie 34 lat zmarł król czeski Wacław II, jego główny rywal do tronu krakowskiego. Wacław III, chcąc ratować swoje panowanie podjął wyprawę zbrojną do Polski, ale w jej trakcie został zamordowany. Śmierć Wacława III umocniła pozycję Łokietka. Formalnie zasiadał na tronie krakowskim a jego księstwo obejmowało ziemie sieradzka, łączycką, Kujawy, Pomorze Gdańskie, Małopolskę i część Wielkopolski. Rządy Przemysławów pozostawiły w Małopolsce trwałe ślady w postaci nowej polityki m.in. wprowadzając urząd starosty. Łokietek musiał wszystko to uwzględnić w swoich rządach w tym celu wydawał przywileje. W 1306 roku Kraków otrzymał od księcia dwa przywileje, które miały za zadanie zjednać mu miasto. W pierwszym odnowiono przywileje wójtostwa oraz miasta, które zostało zwolnione od wszelkich świadczeń na rzecz władzy publicznej oraz otrzymało szerokie uprawnienia w zakresie sądownictwa, na okres dwunastu lat. Drugi przywilej nadawał mieszczanom prawo składu. Gwarantował również, iż miasto nie zostanie połączone murem z zamkiem królewskim bez zgody mieszczan. Otwierało to furtkę miastu do wyburzenia murów wybudowanych przez Wacława II i usamodzielnieniu się ośrodka miejskiego.

¹ J. Grygiel, *Władysław Łokietek i ostatni Przemysławidzi*, [w:] *Lipnica Murowana. Gród króla Władysława Łokietka*, red. J. Smółucha, Kraków 2007, s. 121.

² S. Sroka, *Andegaweńska reorganizacja Węgier w świetle najnowszych badań*, „Kwartalnik Historyczny”, 1996, nr 2, s. 24.

Realizacja tych przywilejów oznaczała konflikt z rycerstwem małopolskim. Łokietek stanął przed politycznym wyborem i opowiedział po stronie rycerstwa, dzięki któremu rządził na tronie krakowskim. Wybór ten doprowadził do konfliktu z biskupem krakowskim Janem Muskata, któremu książę cofnął przywileje nadany w 1306 roku. Po stronie biskupa opowiedział się arcybiskup gnieźnieński Jakub Świnka, a sam spór trwał ponad 10 lat³. Niewątpliwie konflikt ten, mimo wyroku legata, nie zmniejszył liczby przeciwników Łokietka.

Według Jana Długosza przyczyną wybuchu buntu okazały się obciążenia finansowe ludności, które wynikały z prowadzonych przez Łokietka wojen oraz zaniechanie bezpieczeństwa poddanych⁴. Utrata Pomorza przez Łokietka wpłynęła na autorytet księcia wśród poddanych. Zajęcie Gdańska miało bezpośredni wpływ na utrudniony handel kupców krakowskich z Flandrią drogą na Gdańsk. Czeski historyk, Josef Šusta, opracował koncepcję, posiłkując się nielicznymi źródłami, Jakoby motywem, który kierował buntownikami mógł być sentyment do czasów rządów króla Wacława II, niezwykle korzystnym dla bogatego mieszczaństwa pochodzenia niemieckiego. Buntownicy mieli spodziewać się interwencji wojsk Jana Luksemburskiego w Małopolsce, podobnie jak czynił to jego teść Wacław II. W tej koncepcji celem przeciwstawienia się władzy mogły być społeczne oczekiwania wobec nowego władcy Czech. Hipotezę J. Šusty oparł na relacji Długosza zamieszczonej w IX księdze roczników krakowskich. Kronikarz napisał, iż wójt Albert i inni mieszkankowie po klęsce buntu uciekli do Czech. Historyk czeski uważał Bolesława I za lennika czeskiego sugerując się jego postawą wobec Łokietka⁵. Hipotezę jednak łatwo podważyć. Z zachowanych rachunków Jana Luksemburskiego wynika, iż w okresie 1311–1312 władca nie dysponował stabilnymi środkami finansowymi, co uniemożliwiało mu wyprawę wojskową na ziemię Łokietka. Nie posiadał również mocnego poparcia wśród szlachty. Kolejnym ważnym wydarzeniem, które uniemożliwiało Luksemburczykowi udzielenia poparcia dla buntowników był fakt, iż przejmował on władzę na Morawach. Sytuacja tam była napięta, szczególnie kiedy na początku 1312 roku, wybuchł bunt szlachty, na którego czele stanęli Fryderyk z Linawy i książę Mikołaj II Opawski. Jan Luksemburczyk zawiódł oczekiwania wójta Alberta oraz jego zwolenników i do Krakowa nie przybył⁶.

Liczną mniejszość narodową ówczesnie stanowili osadnicy niemieccy, którzy nie asymilowali się z tutejszą ludnością, co doprowadzało do konfliktów. Osiedlali się przeważnie

w miastach, rzadko na wsiach. Łączył ich wspólny język, poczucie odrębności oraz często podkreślanej wyższości kulturowej. Stanowili dużą siłę, a zarazem kłopot, dzięki środkom materialnym jakimi dysponowali. Przewyższali majątkami tych, którzy na ziemię polskie ich sprowadzili, co budziło powszechną zawiść oraz

³ T. Nowakowski, *Polityka biskupów krakowskich w końcu XIII wieku (Prokop i Jan Muskata)*, „Nasza Przyszłość”, 1991, nr 75, s. 25.

⁴ J. Długosz, *Roczniki, czyli Kroniki sławnego Królestwa Polskiego*, tłum. J. Mrukówna, wyd. 2, Warszawa 2009, s. 101.

⁵ R. Antonin, *Działalność polityczna Jana Luksemburskiego w okresie buntu krakowskiego wójta Alberta i jego ocena w czeskiej historiografii*, „Studia Historica”, 2013, nr 13, s. 9–10.

⁶ E. Długopolski, *Władysław Łokietek na tle swoich czasów*, Wrocław 1951, s. 172–173.

zazdrość. Ten stan rzeczy opisuje fragment w „Pieśń o wójcie krakowskim Albercie”, która stanowi bogate źródło historyczne dla wydarzenia związanego z rozwojem stosunków wewnątrz państwowych za czasów Łokietka.

Niemiec, gdziekolwiek wstąpi swoją nogą,
trzyma się stale zawsze tego godła:
wszystkich poniżyć, nie słuchać nikogo;
żaden natury swej zmienić nie zdoła.
Pokornie zrazu chylą swoje czoła,
wkrótce im swoje ofiarują córy,
sami ich dziewczki biorą znów za żony
i tak do zgody wznoszą silne mury.
Podstępem wszystko dzieje się z ich strony.
Gdy dał się poznać niemiecka włóczęga,
już coraz wyżej duma jego sięga:
przed dziedzicem wobec staje,
tysiąc groszy jemu daje,
by mu włość puścił w dzierżawę,
i tak prowadzi swą sprawę,
że wkrótce staje się dziedzicem,
więcej pieniędzy wydobywczy z trzосу
i wójtem wioski, a panów swych z nieczem wyprawia,
choć go przynieśli tu w koszu⁷.

Autor pieśni jest nieznany współczesnym badaczom. Można przypuszczać, iż nie był Niemcem zważywszy na powyższy fragment utworu. Lecz nie wiadomo, czy był Polakiem. Zakończenie utworu może wskazywać na to, iż autor mógł mieć czeskie pochodzenie, choć ta hipoteza również budzi wątpliwość wśród historyków literatury⁸.

W 1311 roku mieszczaństwo Małopolski wystąpiło przeciwko Łokietkowi, ponieważ poczuło się zagrożone z powodu możliwości utraty własnych przywilejów. Księciu, przy węgierskiej pomocy, udało się złamać opór związku miast małopolskich⁹. Jednak miasta nie zachowały pełnej solidarności, gdyż część z nich jawnie opowiedziała się po stronie księcia. Ruch ten, którego celem było m.in. oddanie rządów Luksemburczykowi przetrwał przeszło rok. Objął jedynie Małopolskę, w innych dzielnicach nie znalazł poparcia, gdyż to w Krakowie najdłużej trwały rządy czeskiego króla oraz to tutaj wówczas niemieckie mieszczaństwo stanowiło najsilniejszą strukturę poparcia dla Przemyślidów. W 1312 roku konflikt wszedł w nową fazę, a wydarzenia krakowskie znane są jako bunt wójta Alberta¹⁰. Albert, syn wójta krakowskiego Henryka, dzierżył urząd wójta dziedzicznego

⁷ Cyt. za: E. Długopolski, *op. cit.*, s. 159–161.

⁸ W. Mrozowicz, *Pieśń o wójcie Albercie- przekaz historyczny w poetyckim sztafażu*, „Studia Historica”, 2013, nr 13, s. 37–38.

⁹ S. Szczur, *Historia Polski Średniowiecze*, Kraków 2002, s. 339.

¹⁰ E. Długopolski, *op. cit.*, s. 140.

Krakowa wraz z bratem. Rozróżnić można dwie fazy buntu. Pierwsza, kiedy miasta Małopolski zrywały zależności względem księcia, masowo odmawiano posłuszeństwa jego rozkazom, ponieważ czekano na przybycie króla Jana. Druga faza dotyczyła pojawienia się księcia opolskiego Bolka z ramienia króla czeskiego oraz rozpoczęcia działań wojennych ze strony Łokietka. Współczesne źródła niewiele odnoszą się do okresu pierwszego buntu, choć szerzej opisany jest okres drugi. „Rocznik kapituły krakowskiej” stanowi obfite źródło do historii buntu, ponieważ jest najbliższym co do miejsca i czasu powstania tekstem. Autor zapiski ograniczył swój opis do tego co sam widział w Krakowie. O zdradzie mieszczan krakowskich dowiadujemy się również w dokumentach wystawionych w latach 1311 i 1312 przez księcia i jego żonę. Urzędowe potwierdzenia wskazują na powtarzający się zarzut nieposłuszeństwa mieszczan wobec ich prawowitego władcy jak i zarzut otwartej w stosunku do niego zdrady, polegający na usiłowaniu wprowadzenia obcego władcy na tron książęcy krakowski. Do obozu buntowników należy zaliczyć miasto Wieliczkę. Miejskie prawo niemieckie zyskała za Henryka IV a Przemysław II zatwierdził ów przywilej, a następnie rozszerzył kompetencje wójta wielickiego. Wieliczka w czasie buntu odegrała bierną rolę to też tylko wójt Gerlach, uczestnik buntu, poniósł surową karę tracąc wójtostwo, które Łokietek sprzedał¹¹. W ziemi sandomierskiej do buntu przeciwko Łokietkowi przyłączył się tylko Sandomierz. Stwierdza to dokument wydany 31.10.1311 r. na wiecu w Wiślicy. Wtedy to Władysław unieważnił wszystkie przywileje jakie posiadali wójtowie sandomierscy Witko i Zygfryd. Ponownie nadał wójtostwo Rupertowi i Markowi. Po raz pierwszy, z rąk Łokietka, wójtostwo otrzymali oni w roku 1305 lub 1306 i zapłacili za nie 200 grzywien¹². Z kolei ziemia sądecka pozostała wierna Władysławowi. Położenie miasta przy głównym szlaku na Węgry czyniło z niego głównego oponenta handlowego Krakowa. Nowy Sącz już wcześniej udowodnił swoją lojalność wobec księcia, gdy w latach 1304- 1306 toczyła się walka. Za zasługi miasto uzyskało dwa znaczące przywileje w latach 1311 i 1312. Pierwszy z nich, wydany w Nowym Sączu, dotyczył uwolnienia mieszczan sądeckich od opłaty cła w księstwach krakowskim i sandomierskim. Zdziwienie budzi fakt obecności wójta krakowskiego Alberta w charakterze świadka przy wydaniu tego przywileju. Prawdopodobnie wydania tego przywileju dokonano w pierwszej połowie 1311 roku, jeszcze przed wyborami majowymi w Krakowie. Wójt Albert sprawował wówczas urząd kasztelana sądeckiego. Drugi przywilej z kolei został wystawiony już w czasie buntu, bo 21 lutego 1312 roku, przez Jadwigę, żonę Łokietka. Stanowi on uzupełnienie do poprzedniego dokumentu, w którym księżna zwolniła w nim mieszczan sądeckich od opłat wszelkiego rodzaju, które stanowiły jej dochód w księstwie sandomierskim i przez nią były pobierane¹³.

Miasto Kraków opowiedziało się za nową opcją polityczną, księciem opolskim Bolesławem I. Źródła nie określają jednoznacznie czy działał z ramienia króla

¹¹ A. Zieliński, *Władysław Łokietek. Niezlomny czy nikczemny?*, Warszawa 2010, s. 120.

¹² D. Burdzy-Jeżewska, *Proces wykupu wójtostwa dziedzicznego w Sandomierzu w XVI wieku*, „Res Historica”, 2024, nr 57, s. 570–571.

¹³ A. Marzec, „DOMINA TERRAE SANDECENSIS”. Rola polityczna Królowej Jadwigi Łokietkowej w kontekście jej związków z dostojnikami małopolskimi (1305–1339), „Kwartalnik Historyczny”, 2000, nr 107, s. 7.

czeskiego, Jana Luksemburskiego, czy też sam był gotowy objąć władzę w niesta-
bilnie politycznym księstwie.

Fakt pobytu Bolka opolskiego w Krakowie nie ulega wątpliwości, jednak pew-
ne kwestie wymagają rozważenia w jakim charakterze przybył do Krakowa oraz
w którym roku 1311 czy 1312. Bolko Opolski zgodził się przybyć do Krakowa
w charakterze starosty czeskiego. Świadczy o tym dokument zawarty w „Liber Be-
neficiorum” Długosza. Wystawcą tego dokumentu był kasztelan krakowski, Że-
gota, który nadał Klasztorowi Kanoników Regularnych św. Augustyna w Krako-
wie, wsie znajdujące się w księstwie sandomierskim w celu ufundowania szpitala
tychże kanoników w Sandomierzu. Dokument był zaopatrzony w pieczęć księcia
Bolesława, która zawierała dopisek o tym, iż dzierżył on starostwo krakowskie.
Oryginalny dokument zaginął a kopia u Długosza posiada mylną datę 1222 roku.
Była wynikiem zatarcia trzeciej setki z MCCCXII, której kopista nie wychwycił.
Pobyt księcia opolskiego w Krakowie jako starosty czeskiego, trwał ok. 2 miesiące.
Wiarygodność tej informacji można stwierdzić przy pomocy dokumentów wy-
danych przez Opolczyka w okresie po 17 maja 1311 roku. Pierwszy z nich został
wystawiony w Strzelcach na Śląsku 23 października 1311 roku, 11 dni przed wie-
cem w Wiślicy. Następny dokument ukazał się 21 listopada 1311 roku, najbliższy
zaś potem 25 marca 1312 roku w pobliżu Opola. Z tego wynika, iż Bolesław nie
przebywał w Krakowie przez cały okres buntu¹⁴. Łokietek w 1312 roku przeby-
wał w Starym Sączu, gdzie czekał na pomoc ze strony Węgier, aby móc uderzyć
na zbuntowane miasto. Bunt zakończył się wydaniem Krakowa łokietkowi przez
księcia Bolesława. Przy pomocy wojsk Amadeja Auby, Władysław opanował całą
Małopolskę. Wydanie miasta przez księcia opolskiego nastąpiło wbrew woli wójta
Alberta, którego książę opolski zabrał ze sobą z Krakowa do Opola. Tam został
osadzony w więzieniu. W 1313 władcą w księstwie opolskim został Bolko II, któ-
ry zwolnił Alberta, po tym jak wpłacono za niego okup. Długoszowski upatruje
w tym przyczynę uprowadzenia wójta. Prawdopodobnie Bolesław I w ten sposób
chciał pokryć część kosztów nieudanej wyprawy na Kraków.

Konsekwencje buntu dla Krakowa były srogie, szczególnie dla osób skompro-
mitowanych wrogą akcją przeciw Łokietkowi. Od tej pory to książę przeprowadzał
wybory przy pomocy swoich pełnomocników. Wójt Albert utracił dziedziczne
wójtostwo i osobisty majątek. Łokietek od tej pory stał się właścicielem 1/3 do-
chodów sądowych z wójtostwa¹⁵. Na miejscu jego domu powstał warowny gródek,
który miał trzymać w ryzach niemieckich mieszczan.

Majątku został również pozbawiony brat Alberta, Henryk¹⁶. Jego kamienica
w Krakowie została przekazana Spytkowi z Melsztyna przez Kazimierza Wielkie-
go, o czym świadczy w dokument z 1334 roku. Władysław Łokietek nie zastosował
jednak w pełni odpowiedzialności zbiorowej, ponieważ pozostali członkowie ro-
dziny wójta Alberta zachowali swoje majątki i są wymieniani w księgach miejskich
po stłumieniu powstania. M.in. syn Alberta, Jan, jest wymieniany w latach 1313

¹⁴ E. Długopolski, *op. cit.*, s. 172–174.

¹⁵ J. Szczepański, *Z dziejów władz miejskich miasta Gąbina w XV- XVIII wieku*, „Notatki Płockie. Kwartalnik Towarzystwa Płockiego”, 1976, 4, s.24.

¹⁶ E. Długopolski, *op. cit.*, s. 164.

i 1320 jako członek ławy miejskiej. Matka Alberta przekazała rajcom krakowskim w roku 1313 połowę parceli specjalnie zakupionej na rozszerzenie cmentarza przy kościele Panny Marii w Krakowie, więc nie straciła osobistego majątku. Większość przywódców buntu stracono i skonfiskowano majątki najbardziej zaangażowanych mieszczan. Do tych przywódców należał Herman z Raciborza, bogaty kupiec, który na przestrzeni lat 1300–1312, dzierżył godność rajcy krakowskiego siedmiokrotnie. Jego nazwisko również znika z ksiąg miejskich po stłumieniu buntu. O konfiskacie jego majątku świadczy dokument wydany przez Kazimierza Wielkiego w 1336 roku, w którym monarcha poświadcza, iż Wiśław, kupił od niego znajdującą się na rogu rynku krakowskiego kamienicę, która należała do Hermana z Raciborza. Wobec tego, większego znaczenia nabiera wniosek, iż nazwiska ważnych osób dla władz Krakowa, które pojawiają się często w księdze sądowej lub miejskiej, przed buntem, a których nazwiska stamtąd potem znikają najprawdopodobniej wystąpili przeciw władzy Łokietka. Z kolei miastu odebrano szereg przywilejów. Nie znaczy to, że Łokietek pozbawił miasto samorządu i wszystkich jego uprawnień. Po buncie wpłynął na organizację władz miejskich, za jego decyzją rada miejska utraciła możliwość wyboru nowych członków ze starych członków rady. Od tej pory to książę przeprowadzał wybory przy pomocy swoich pełnomocników. Książę mocno ograniczył przywileje handlowe miasta, głównie wolność od ceł. Podczas gdy po buncie stanowisko wójta uległo gruntownej przemianie, kompetencje rady miejskiej raczej zwiększyły się. Wójt przestał być jej przewodniczącym a kierownictwo nad obroną miasta przeszło w jej ręce. W ostatnich latach panowania Kazimierza Wielkiego rada uzyskała uprawnienia landwójtowskie. Było to możliwe dzięki temu, iż po buncie wybór rady miejskiej przeszedł w ręce monarchy, więc składa się z osób lojalnych wobec panującego¹⁷. Jeszcze pod innym względem wpłynął bunt na zmianę stosunków w Krakowie. Po buncie zakazano używania języka niemieckiego w księgach miejskich a na jego miejsce wprowadzono łacinę¹⁸. Wydarzenia znane jako bunt wójta Alberta pozwoliły Łokietkowi na ugruntowanie swojej władzy na krakowskim tronie, ale także raz na zawsze złamał tendencje osadników niemieckich do tworzenia państwa w państwie i skierował ich do procesu asymilacji.

Bibliografia

ŹRÓDŁA DRUKOWANE

Długosz J., *Roczniki, czyli Kroniki sławnego Królestwa Polskiego*, tłum. Julia Mrukówna, wyd. 2, Warszawa 2009.

OPRACOWANIA MONOGRAFICZNE

Długopolski E., *Władysław Łokietek na tle swoich czasów*, Wrocław 1951.

Jasienica P., *Polska Piastów*, Warszawa 1979.

Szczur S., *Historia Polski Średniowiecze*, Kraków 2002.

Zieliński A., *Władysław Łokietek. Niezlomny czy nikczemny?*, Warszawa 2010.

¹⁷ *Ibidem*, s. 182–184.

¹⁸ P. Jasienica, *Polska Piastów*, Warszawa 1979, s. 193.

ARTYKUŁY NAUKOWE

- Antonin R., *Działalność polityczna Jana Luksemburskiego w okresie buntu krakowskiego wójta Alberta i jego ocena w czeskiej historiografii*, „Studia Historica”, 2013, nr 13.
- Burdzy-Jeżewska D., *Proces wykupu wójtostwa dziedzicznego w Sandomierzu w XVI wieku*, „Res Historica”, 2024, nr 57.
- Grygiel J., *Władysław Łokietek i ostatni Przemysłidzi*, [w:] *Lipnica Murowana. Gród króla Władysława Łokietka*, red. J. Smółucha, Kraków 2007.
- Marzec A., „DOMINA TERRAE SANDECENSIS”. *rola polityczna Królowej Jadwigi Łokietkowej w kontekście jej związków z dostojnikami małopolskimi (1305–1339)*, „Kwartalnik Historyczny”, 2000, nr 107.
- Mrozowicz W., *Pieśń o wójcie Albercie- przekaz historyczny w poetyckim sztafażu*, „Studia Historica”, 2013, nr 13.
- Nowakowski T., *Polityka biskupów krakowskich w końcu XIII wieku (Prokop i Jan Muskata)*, „Nasza Przyszłość”, 1991, nr 75.
- Sroka S., *Andegaweńska reorganizacja Węgier w świetle najnowszych badań*, „Kwartalnik Historyczny”, 1996, nr 2.
- Szczepański J., *Z dziejów władz miejskich miasta Gąbina w XV- XVIII wieku*, „Notatki Płockie. Kwartalnik Towarzystwa Płockiego”, 1976, nr 4.